

alapján esetleg középkori), hason fekvő emberi vázat. A szarmata korú jelenségek jellemzően a lelőhely É-i, a középkoriak pedig a D-i oldalán kerültek elő. Kutatásunk eredményei alapján, a lelőhely összeér a tőle D-i irányban található, M44-3 (Dérczi-földi tanyák) lelőhellyel.

Az előkerült leletek az elsődleges feldolgozás után a Békés Megyei Múzeumok Igazgatóságára kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Kulcsár Zoltán, Kulcsár Zoltánné, Frank Tamás, Tarjányi László technikusok.

HARGITAI ANDRÁS

259. Körmend, Szabadság tér (KÖH 44261)

(Vas megye) Ó, N, Kk

Ma már kevésbé érzékelhető, de a térképeken jól látszik, hogy a kutatott terület – Körmend város főtere (308 hrsz.) – a Rába egyik kanyarjában, az árvízi szinttől jelentősen kiemelkedő területen helyezkedik el. A tér ezen részén eddig még nem folyt régészeti kutatás, korábban a tér DK-i sarkán álló Bíróság udvarán P. Hajmási Erika, és a tér ÉNy-i végénél futó utca torkolatánál Siklósi Gyula végzett feltárásokat.

A tér rehabilitációjához kötődően új csatornarendszert építettek, ahol a szennyvízárak mélysége meghaladta a 3 m-t. A tér középső és ÉNy-i részén kisebb kutatószelvényekben folyt a kutatás 2010. május 18. és július 12. között: 318 m hosszan, átlagban 1,20–1,40 m szélességben vizsgáltuk a területet. A kisebb mélységekben haladó csatornázási árkokat folyamatosan megfigyeltük.

A teret az újkor folyamán többször feltöltötték, ez néhol meghaladja az 1 m-t, ami főleg a D-i, és DK-i részen figyelhető meg. A korábbi közműárkok szintén jelentősen bolygatták a tér D-i részét.

A keskeny nyomvonalból adódóan nem volt módunk minden jelenséget pontosan értelmezni: 183 kutatási egységet vizsgáltunk, aminek jelentős része feltöltési réteg, 35 objektumot különítettünk el. Némelyik kutatási egységhez nem, vagy igen kevés leletanyag tartozott, sok esetben újkori bolygatások zavarták a korábbi rétegeket.

Egy az őskorhoz sorolható gödör került elő a területéről, kevés, jellegtelen leletanyaggal. Egy a tér középső részén előkerült gödör, leletanyaga alapján a 9. századra tehető. A jelenségek nagy része azonban a 13–15. sz. időszakához kötődik, és főleg a tér DK-i részében található. Öt téglafalazatú épület egyes részeit találtuk meg, s további 3 esetben feltételezünk feltehetően tapasztott falú épületet. Ezeket a későbbi századokban elbontották, elplanírozták, valószínűleg az alapozás, ill. a pincerészek maradtak meg. Az egyik jelenségben a többszörös égésnyomok egy kemencét is jelenthetnek. A tér közepén egy nagyméretű ciszterna került elő. Az egyéb gödrök, cölöplyukak, árkok pontos funkciója nem meghatározható. A tér Ny-i részén többszörösen megújított járőfelület, valószínűleg egykori utca nyomait tételezzük fel.

A 16. századtól folyamatos volt a bolygatás, ill. a tér alakítása. Jelentős a területen teljes hosszában, nagyjából K–Ny-i irányban haladó, téglából épített csatorna, melyet a 19. sz. közepén építettek. A város piacának létrehozásához kisebb cölöp- és karónyomok utaltak, a feltöltéssel nem bolygatott területen, főleg a tér közepén.

A leletanyag nagy része kerámiatöredék, jó néhány restaurálható, kiegészíthető edénnyel: fazekak, fedők, tálak, korsók, bögrék, valamint kályhacsempe. Ezek mellett vastárgyak, szögek, kés töredéke, bronztárgy, üvegtöredékek, állatcsontok, fenőkö került elő. Rengeteg a vastartalmú salakdarab.

Munkatársak: Simmer Livia, Kelbert Krisztina, Kolonits László régésztechnikusok; Derdák Ferenc geodéta.

FARKAS CSILLA

260. Körösújfalu, Gonda-tanya (KÖH 5649)

(Békés megye) R, A

A HHE-Kótpusztá-1 szénhidrogén kutató fúráspontra területén 2010. áprilistól júniusig végeztünk próba- és megelőző feltárást. Próbafeltárással 1200 m²-t, az ezt követő megelőző feltárással további 4900 m²-t kutattunk. Az ásatást nehezítette az esős májusi időjárás. A feltárt területen 91 objektum került elő, amelyek közül csupán 4 kisebb gödör sorolható a rézkor (tiszapolgári kultúra) időszakába. Az előkerült emlékek többsége késő avar kori volt (gödrök, árkok, és három félig földbe mélyített lakóház), amelyek a településnek egy kevésbé sűrű részén, a D-i szélén helyezkedtek el. Az előkerült leletanyagban a kézzel formált, változatos formájú sütőharangok töredékei érdemelnek külön említést.

LISKA ANDRÁS

261. Kövegy, Nagy-földek (KÖH 52759)

(Csongrád-megye) R

A Makó–Csanádpalota–Nagylak között épülő M43 gyorsforgalmi út építése kapcsán 2010. október 15–19. között próbafeltárást végeztünk a nyomvonal M43-49 jelű lelőhelyén. A 2005-ben végzett régészeti terepbejárás szarmata és Árpád-kori jellegű kerámiatöredékeket találtak a területen. A várakozások ellenére most rézkori, újkori és ismeretlen korú beásások nyomait figyeltük meg. A lelőhely feltárással érintett, lehumuszolt területe elérte a 498 m²-t, ebből régészeti objektumokkal fedett 497 m² volt. A 20–40 cm között váltakozó humusztakaró alatt az állatjártatokkal erősen átjárt, sárgásbarna agyagos altalajon 9 stratigráfiai egységet figyeltünk meg, amelyekhez végül 5 objektumot rendeltünk. Ezek közül 1 épületnek, 1 árok részletnek és 7 gödörnek bizonyult. Korszakt meghatározó leletanyag 5 objektumból került elő, melyeket a rézkorhoz és az újkorhoz köthetünk. A nyomvonal szakaszán a régészeti objektumokból összesen 2 kisebb hulladéktároló gödröt tártunk fel,

melyekből bütyökdiszes kerámiatöredékek kerültek elő. A próbafeltárás jellegéből adódóan az árokreszletek és gödrök nagyobb összefüggéseit nem láthatjuk világosan.

Munkatársak: Pópity Richárd, Gera Róbert technikusok.

BENEDEK ANDRÁS

262. Kőszeg, belváros (KÖH 69525)

(Vas megye) Kk, Kú

2010. október 27. és december 16. között Kőszeg történelmi belvárosában a villanykábel-fektetés földmunkáinak régészeti megfigyelését végeztük. A munka a Diák közben, a Jurisics vár környékén és a Chernel utcában indult meg. A meglévő nyomvonalon nyitott árkok kevert földjéből szórványosan késő középkori kerámiatöredékek kerültek elő.

A Chernel utcában, a beruházás által megbolygatott rétegek alatt fut a most is felszínre került kora újkori csatorna, ezt a Rájnis és a Chernel utca találkozásánál is megfigyeltük. Az utcában az árkok mellett kidobott földből zöld ólomházas, figurális kályhacsempe-töredéket gyűjtöttünk.

A Szent Imre és Szent Jakab templom közötti szakaszon, a Szent Jakab szentélyétől K-re kis mélységben egy vegyes falazatú falsarkot találtunk, melynek külső részét bevakolták. Ez arra utal, hogy a kis építmény hajdan a föld fölé emelkedett és talán egy kora újkori sírkő talapzata lehetett. A két templom között mindkét oldalon sikerült elkerülni és megóvni a meglévő középkori temetőfalat úgy, hogy a már korábban bolygatott részein ment át a nyomvonal. A város középkori temetőjében az árokban kifordított embercsontok utaltak a többszöri bolygatásra, háborítatlan sírokat nem ért a beruházás.

A Szent Jakab templom előtt a Rájnis utcában, az út K-i oldalán futó járda mellett sikerült É-D irányban több méterrel keresztül tovább követnünk a középkori temetőfalat. Legutolsó dokumentált szakasza a Chernel utca torkolatával szemben, a Szent Jakab templom Ny-i kapuja előtti kerítéstől Ny-i irányban 1 m-re az útburkolat szélében található. A temetőn belülről a kidobott földből ép késő középkori bronz fátyoltút és késő középkori kerámiatöredékeket gyűjtöttünk.

A Szent Imre templom sekrestyéjébe K-ről csatlakozó, az ásatás alkalmával szándékosan elkerült vilamosvezeték is feltártuk. Ettől É-ra az ásatás során egy sem a templomokhoz, sem a temetőfalhoz nem tartozó, É-D irányú falszakaszt találtunk. Most kiderült, hogy D-i irányban ez a falszakasz a vezetékek alatt is folytatódik. Kérésünkre az új vezeték is a meglévő fal tetejére került.

A Schneller utcai parkolótól Ny-ra, a Bem utca torkolatától É-ra lévő parkoló falával párhuzamosan, attól kb. 1 m-re ÉNy-DK irányban futó falszakaszt dokumentáltunk. Ez jelezheti a parkoló helyén lévő középkori épületek külső homlokzatának vonalát.

A Schneller utcán tovább haladva a Lombai-torony rekonstrukciója (Schneller u. 13.) előtt egy kisebb, É-D irányú, épülethez nem köthető, vegyes anyagú falszakaszt találtunk. A bástyarekonstrukciótól É-ra, a Schneller u. 15. előtt egy csatári kőből és téglából épített, É-D irányú, enyhén ívelt vonalvezetésű, épülethez nem köthető kisebb falszakaszt dokumentáltunk. A falak meglévő szintjénél mélyebben fekvő rétegeket a beruházás nem érintett.

Munkatársak: Kőszegi Ádám, Horváth András, Horváth Dorina és Vámos Péter régésztechnikusok, Isztin Gyula régésztechnikus-geodéta.

PAP ILDIKÓ KATALIN

263. Kőszeg, Jurisics tér (KÖH 69525)

(Vas megye) Kk, Kú

A város történelmi főterén 2010. március 22. és május 5. között folytattuk a térrehabilitáció közműépítési munkálataihoz kapcsolódó feltárásokat. Idén nyolc helyen nyitottunk kisebb-nagyobb méretű szondát. A tér D-i részén, a Mária-oszlop és a Jurisics tér 5. között, a Jurisics tér 13. homlokzata előtt, ill. a tér Ny-i oldalán, a Jurisics tér 8. sz. telek előtt végeztünk kutatást. A Szent Jakab és Szent Imre-templom között, a Kincs Apát köz Ny-i végének D-i részén a belvárosi temető sírjai kerültek a felszínre. A Kincs Apát köz K-i végében további sírokat bontottunk ki, ill. hitelesítettük Bakay Kornél 1982-es ásatásának helyszínét. A Jurisics tér 11–13. találkozásánál nyitott szelvényben nagy mennyiségű késő középkori és kora újkori kályhacsempét találtunk.

A Szent Jakab templom mai Ny-i bejárata mellett, ill. D-i bejázatánál kisebb kutatószondákat nyitottunk. A templom alapfala mindkét megkutatott helyszínen korábbi – melléklet nélküli – sírokat vágott, így bizonyossá vált, hogy a Szent Jakab templom építésének idején a téren már használatban volt a belvárosi temető. Nagy felületen rögzítettük a temetőt határoló fal nyomvonalát. A temetőfal több periódusát sikerült elkülöníteni, és az ezeken nyitott, ill. hozzájuk épített különböző korú bejáratok nyílásait és alapfalait is megtaláltuk. A temető területén több mint hatvan vázat, vázreszletet dokumentáltunk. A temetőfalon kívül, a Kincs Apát köztől Ny-ra, a hajdani utca kora újkori, kikövezett járósíntjét is megtaláltuk.

A hajdani terepviszonyokról annyi már most biztosan megállapítható, hogy a középkorban a 2009-ben részben feltárt Szent Katalin és a Szent Jakab-templomot egy-egy dombra építették. A két templom közötti területet feltöltötték, és itt létesült a belvárosi temető, melynek impozáns leletei származnak a 14–16. századból. A Szent Katalin templom dombja eredetileg a mai terepviszonyokkal ellentétesen, K-ről Ny-i irányba lejtett. Egy másik kiemelkedésre, a város hajdani gerincét alkotó É-D irányú – ma a tér Ny-i oldalán futó – út Ny-i oldalára épült ház (ma Jurisics tér 10.) szintén egy